

ΤΕΔΚ ΝΟΜΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΑ-ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΤΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Ιεωκυνθότοποι

ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ

ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ - ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Πρόεδρος: Κοτρωνιάς Γεώργιος, Δήμαρχος Λαμιέων

Αντιπρόεδρος: Σπαθούλας Παναγιώτης, Δήμαρχος Γοργοποτάμου

Γραμματέας: Σκλαβούνος Λουκάς, Δημ. Σύμβ. Δήμου Αμφίκλειας

Μέλη: Καραγεώργου - Σχορετσανίτη Αλέκα, Δήμαρχος Στυλίδας, Καράφλας Νικόλαος, Δήμαρχος Τιθορέας, Κουτσοβέλης Σωτήριος, Δήμαρχος Λειανοκλαδίου, Τζιαχρήστας Δημήτριος, Δήμαρχος Θεσσαλιώτιδος, Τζιβελέκας Νικόλαος, Δήμαρχος Σπερχειάδας, Ψαθάς Ευάγγελος, Δήμαρχος Αγ. Κων/νου, Γκιώνης Κων/νος, Δημ. Σύμβ. Δήμου Αμφίκλειας, Καρβούνη Δημότρα, Δημ. Σύμβ. Δήμου Οπουντίων, Πλατανιάς Ιωάννης, Δημ. Σύμβ. Δήμου Καμένων Βούρλων, Τόλια Βασιλική, Δημ. Σύμβ. Δήμου Αγ. Γεωργίου Τυμφροποτού.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Μαρκατσέλης Ευάγγελος, Γεωλόγος - υπεύθυνος του Κ.Π.Ε Στυλίδας.

Αναγνώστου Γεώργιος, Δάσκαλος - μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας
Παπαγεωργίου Μαρίνα, Γεωλόγος - αναπληρωτρία υπεύθυνη του Κ.Π.Ε.

Σταυρόπουλος Γεώργιος, Δάσκαλος - μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας
Βασιλείου Παναγιώτης, Γεωλόγος - ΤΕΔΚ Φθιώτιδας

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Αρχείο Κ.Π.Ε. ΣΤΥΛΙΔΑΣ, Μ.Κ.Ο ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Γ. - ΜΑΡΚΑΤΣΕΛΗΣ Ε.,
 ΜΠΑΝΤΕΚΑΣ Γ., ΣΥΛΕΟΥΝΗΣ ΣΤ., ΔΗΜΟΣ ΥΠΑΤΗΣ,
 ΑΚΡΙΒΟΣ Ηλ., ΧΟΝΔΡΑΛΗΣ Χ., PHOTO SHOP digital.

ΠΗΓΕΣ

Αρχείο Ο.Μ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΑΝ. ΑΘΗΝΩΝ ΉΛΙΑ ΜΑΡΙΟΛΑΚΟΥ
 Αρχείο Κ.Π.Ε. ΣΤΥΛΙΔΑΣ, Μ.Κ.Ο ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, Ι. Κακριδί Εκδοτική Αθηνών, ΙΣΤΟΡΙΑ & ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ, Τρ. Παπαναγιώτου, έκδ. Δήμου Λαμιέων, 1971,
 Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, Κ. Κερενγι, Εκδ. Εστία, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, Ζ. Ρισόν, Εκδ. Τρίτον - ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ Π.
 Ολάγια, Εκδ. 4Road, ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ (Υπό έκδοση) Γ. Σταυρόπουλος, ΛΟΚΡΙΔΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, Κτήμα Χατζημιχάλη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Φθιώτιδας, σε συνεργασία με την Γεωμυθολογική Εταιρεία και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Στυλίδας, πάρε την πρωτοβουλία να εκδώσει ένα ενημερωτικό έντυπο για τα «Γεωμυθολογικά Περιβαλλοντικά Μονοπάτια της Φθιώτιδας». Σ' αυτά τα μονοπάτια, που συνδέουν το χθες με το σήμερα, ξαναζούμε την Τιτανομαχία, τον Κατακλυσμό του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, τη δημιουργία του Λαού, μαθαίνουμε γιατί λεγόμαστε Ελλήνες, περπατάμε στα χνάρια του Ηρακλή και αναζητούμε τα βήματα του Αχιλλέα.

Στόχος μας είναι η αξιοποίηση ενός νέου καινοτόμου τουριστικού προϊόντος με πολλαπλά και σημαντικά οφέλη για τους πολίτες και επισκέπτες της Φθιώτιδας σε συνδυασμό με την ανάδειξη της πλούσιας ιστορικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Είναι μια προσπάθεια που αναδεικνύει την πλούσια σε Ιστορία και Πολιτισμό, και μοναδική σε φυσικό περιβάλλον, Φθιώτιδα. Συνδέει μύθους, θρύλους, παραδόσεις, δοξασίες, με τις γεωλογικές μεταβολές που συνέβησαν στην περιοχή.

Τα βουνά, οι ποταμοί και οι κάμποι της Φθιώτιδας ήταν, σύμφωνα με τη δημιουργική φαντασία των Αρχαίων Ελλήνων, τόποι δράσης θεών, ημίθεων, πρώων και νυμφών της Ελληνικής μυθολογίας.

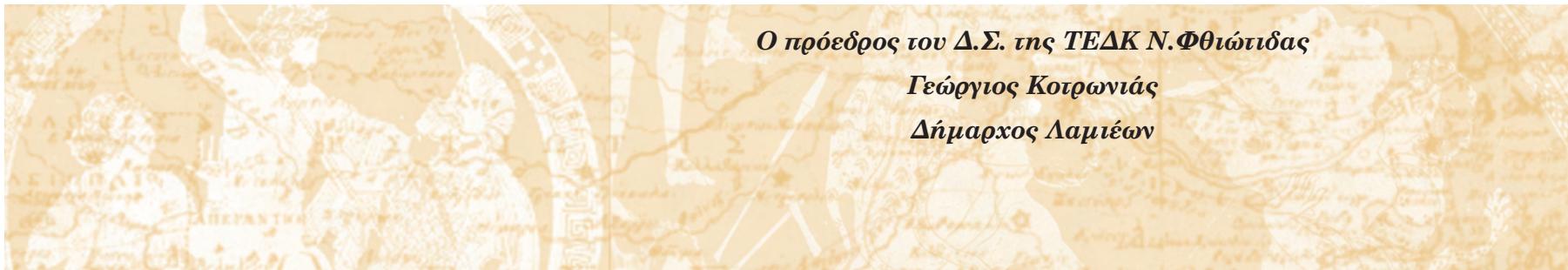
Ο Σπερχειός, ο Ενιπέας, ο Γοργοπόταμος, ο Ιναχος, ο Κηφισός, η Όθρη, η Οίτη, μαζί με τη πλούσια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής, συνέθεταν ένα σημαντικό οικοσύστημα που έδρασαν θεοί και ήρωες.

Με τον τρόπο αυτό συνειδητοποιούμε ότι άνθρωπος και περιβάλλον, ανάπτυξη και προστασία περιβάλλοντος, μπορούν και πρέπει να συμβαδίζουν, όπως η ανθρώπινη δραστηριότητα πρέπει να έχει ως αρχή την αειφορία, τη συνέχεια, ώστε να μη θέτει σε κίνδυνο τις επόμενες γενιές.

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. της ΤΕΔΚ Ν.Φθιώτιδας

Γεώργιος Κοτρωνιάς

Δήμαρχος Λαμιέων

γεωμυθολογικές διαδρομές - γεωμυθολογικά μονοπάτια της Φθιώτιδας

εωμυθολογία είναι ο επιστημονικός κλάδος που ασχολείται με την ερμηνεία της Μυθολογίας σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον (γεωπεριβάλλον) και τις κλιματικές συνθήκες που επικρατούσαν κατά την μυθολογική περίοδο. (Μαριολάκος, ομότιμ. καθηγητής Παν/μίου Αθηνών).

Η προβολή και η ανάδειξη της μυθολογίας, της προϊστορίας και της ιστορίας της περιοχής μας έχει ένα ακόμη σκοπό. Την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφορική διαχείρισή του.

Οι ιστορικές, αρχαιολογικές και μυθολογικές αναφορές, που σχετίζονται με την γνώση των περιβαλλοντικών αλλαγών του παρελθόντος, μας οδηγούν στη συνειδητοποίηση ότι οι φυσικές μεταβολές στο περιβάλλον είναι συνεχείς και η ισορροπία του εύθραυστη.

Οι διαδρομές αυτές:

- Δίνουν τη δυνατότητα στον επισκέπτη να γνωρίσει τους χώρους (πόλεις, μνημεία, ναούς, ακροπόλεις, αρχαίους δρόμους και μονοπάτια, μεταλλεία, χώρους εργασίας κ.λ.π.) όπου έζησαν και δημιούργησαν πολιτισμό οι κάτοικοι της περιοχής.

- Αναδεικνύουν, επιπλέον, το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, ένα τμήμα του οποίου δεν έχει, ευτυχώς, επρεασθεί σε μεγάλο βαθμό από τον σύγχρονο καταναλωτικό πολιτισμό.

- Οδηγούν στη συνειδητοποίηση ότι ο ίδιος τόπος που κατοικούμε σήμερα, κατοικήθηκε συνεχώς από την προϊστορική εποχή και οι άνθρωποι που τον κατοίκησαν έδειξαν, μες στους αιώνες, σε-

βασιμό στο περιβάλλον, παρακαταθήκη που οφείλουμε κι εμείς να ακολουθήσουμε.

Η Φθιώτιδα είναι τόπος με πλούσιο φυσικό περιβάλλον, που συνδέεται με τη μοναδική ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά των προγόνων μας. Πολλοί οι μύθοι, ατέλειωτες οι ιστορικές αναφορές. Μύθοι που, αρχίζοντας από την προϊστορική περίοδο του ανθρώπου, συσχετίζουν τη φυσικογεωγραφική εξέλιξη της περιοχής- τα τελευταία 20.000 χρόνια - με την ελληνική μυθολογία

Στο τόπο μας γεννήθηκαν μύθοι για:

- Τον Ηρακλή, τα ίχνη του οποίου συναντιούνται με αυτά του Αχιλλέα.
- Το Δευκαλίωνα και την Πύρρα, που εδώ δημιούργησαν το νέο γένος των ανθρώπων.
- Τον Έλληνα, το γιο τους, που υπήρξε ο Γενάρχης των Ελλήνων και ιδρυτής της πόλης Ελλάς.
- Τους Τιτάνες που, από την Όθρη, μάχονταν τους Ολύμπιους θεούς στην Τιτανομαχία.
- Τις Θερμοπύλες που τα νερά τους ανέβλυζαν για να ξεκουράζουν τον ήρωα Ηρακλή. Εκεί που ο Λεωνίδας θυσιάστηκε αντιμετωπίζοντας τους Πέρσες.
- Τον Ασωπό και το φαράγγι του, το οποίο ανέσκαψε ο πληγωμένος Ηρακλής, ανεβαίνοντας προς τον τόπο της θυσίας, την ιερή Οίτη, όπου αποθεώθηκε.
- Τον Αμφικτύονα, ιδρυτή της πρώτης Αμφικτυονίας στην Αρχαία Ανθήλη,
- Τους ομηρικούς ήρωες: τον ημίθεο Αχιλλέα, τον πιστό Πάτροκλο, τον Αίαντα το Λοκρό, τον Πρωτεσίλαο, το Φιλοκτήτη, τον Πηλέα.
- Την Υπάτη, την Ελάτεια, την Τιθορέα, την Αμφίκλεια και τόσες άλλες αρχαίες πόλεις
- Το Σπερχειό το διογέννητο ποτάμι, το Κνηφισό και τον Ενιπέα...

εισαγωγή

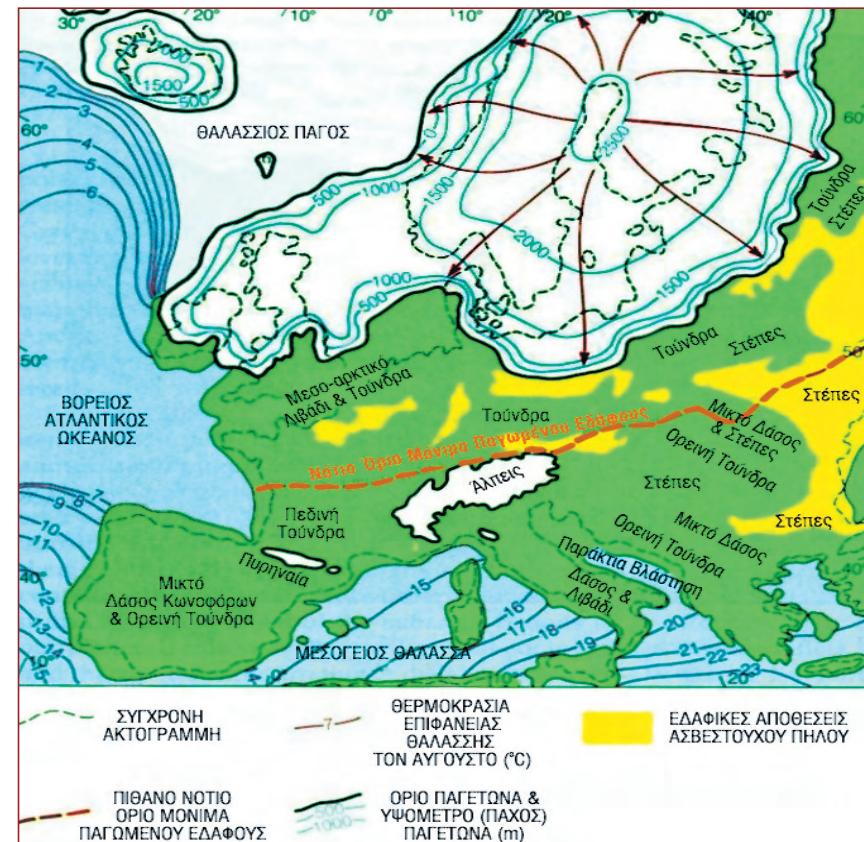
Σήμερα γνωρίζουμε ότι πολλά από τα θεωρούμενα κατά το παρελθόν ως μυθικά γεγονότα, δηλαδί ως προϊόντα φαντασίας και μη αληθινά, αποδείχτηκε ότι αντιστοιχούν σε ιστορικά γεγονότα που έλαβαν χώρα σε πραγματικούς τόπους. Η ανακάλυψη της Τροίας, των πολύχρυσων Μυκηνών, της Τίρυνθας, κλπ., ήταν αδιάφυστα τεκμήρια που προσέδωσαν την απαιτούμενη ιστορική διάσταση στην Ιλιάδα του Ομήρου.

Πολλές και δραματικές ήταν και οι αλλαγές στις φυσικογεωγραφικές και περιβαλλοντικές συνθήκες κατά την μακρά περίοδο της Προϊστορίας. Ο Ελλαδικός χώρος εμφάνιζε μεγάλη σεισμική και ηφαιστειακή ανησυχία και έντονες γεωμορφολογικές μεταβολές λόγω των κλιματολογικών διακυμάνσεων.

Κατά την τελευταία Ψυχρή κλιματική περίοδο (παγετώδη) το μεγαλύτερο τμήμα της κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης ήταν καλυμμένο από στρώμα πάγου μεγάλου πάχους (σε κάποια σημεία του ξεπερνούσε τα 3.000 μέτρα). Η δέσμευση τεράστιων ποσοτήτων ύδατος στους παγετώνες, είχε ως αποτέλεσμα η στάθμη της τότε θάλασσας να βρίσκεται 125 μέτρα χαμηλότερα από τη σημερινή. Τεράστιες εκτάσεις που σήμερα είναι θάλασσα τότε ήταν ξηρά.

Πριν περίπου 18.000 χρόνια, λόγω της ξαφνικής θερμοκρασιακής ανόδου, άρχισε η τήξη των παγετώνων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Από τότε, και για χρονικό διάστημα 12.000 περίπου ετών, ο παλιός κάτοικος αυτού του τόπου, παρατηρούσε έκθαμβος και έντρομος τις παράκτιες πεδινές περιο-

χές, τις πηγές και τα δέλτα των ποταμών, τις κοιλάδες και τις λίμνες, να κατακλύζονται σταδιακά από τη θάλασσα, η οποία προέλαυνε συνεχώς καταλαμβάνοντας τον ζωτικό του χώρο, υπακούοντας στη βούληση του Γαιόχου, Ενοοίχθωνος και Γεωσείστη Θεού Ποσειδώνος, ώσπου, πριν περίπου 6.000 χρόνια η στάθμη της θάλασσας σταθεροποιήθηκε στο σημερινό της περίπου επίπεδο και το τοπίο απέκτησε κατά προσέγγιση την σημερινή του μορφή.

ΖΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ ΤΟΥΣ

Στην Τραχίνα (Σημερινή Ηράκλεια Φθιώτιδας) και δίπλα στο φαράγγι του Ασωπού, ο βασιλιάς Κύνκας και η βασίλισσα Αλκυόνη «υποδέχονται» τον Ήρακλή με τη Δηιάνειρα. Εδώ ζει τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Ήρωας. Στην πεδιάδα της Τραχίνας μεταξύ του Μέλανος και του Ασωπού ποταμού (που τότε χύνονταν στον Μαλιακό κόλπο και σήμερα είναι παραπόταμοι του Σπερχειού) στρατοπεδεύουν οι Πέρσες του Ξέρξη. «Βλέπουμε» τον Εφιάλτη να οδηγεί τον Υδάρνη με το επίλεκτο Σώμα των Αθανάτων μέσα από το φαράγγι του Ασωπού στην Ανοπαία Ατραπό.

Κοντά στις σημερινές πηγές των Ψωροθέρμων, στη διασταύρωση της σημερινής Εθνικής οδού προς Πάτρα, στην Αρχαία Ανθήλη, στο Ιερό της Πυλαίας Δήμητρας, «βλέπουμε» συγκεντρωμένους τους Ιερομνήμονες, απεσταλμένους των τότε πόλεων να διευθετούν ειρηνικά τις διαφορές μεταξύ τους. Η αμφικτυνία ήταν ο πρόδρομος του σημερινού Ο.Η.Ε.

Στις θερμές πηγές των Θερμοπυλών θα «δούμε» την θεά Αθηνά να παρακαλεί τον Ήφαιστο να δημιουργήσει τις πηγές για να ξεκουράζεται ο αγαπημένος της αδελφός, ο Ήρωας Ήρακλής. Στον βωμό που βρισκόταν εκεί, χρόνια και χρόνια, γενιές και γενιές θα θυμούνται και θα τιμούν τον Ήρωα.

Χίλια μέτρα δίπλα και χίλια χρόνια αργότερα, κοντά στη θάλασσα, που είναι σήμερα χιλιόμετρα μακριά, οι Έλληνες με το Λεωνίδα «φυλάττουν Θερμοπύλες».

Το φαράγγι του Ασωπού

Σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη εδώ ζεκινούσε το μονοπάτι του Εφιάλτη (Ανοπαία Ατραπός). Μυθικές διηγήσεις αναφέρουν ότι το έσκαψε ο πληγωμένος Ήρακλής ανεβαίνοντας στην Οίτη.

ΟΘΡΗ - ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΤΩΝ ΤΙΤΑΝΩΝ - TITANOMAXIA

Ο ΜΥΘΟΣ

Τιτανομαχία: Πόλεμος φοβερός που βαστούσε 10 χρόνια! Ο ένας στρατός, με αρχηγό το Δία και του νέους θεούς, στον Όλυμπο και ο άλλος, με επικεφαλής τον Κρόνο και τους Τιτάνες (τα παιδιά της ΓΗΣ), στην Όθρη. Οι νέοι θεοί προσπαθούσαν αλλά οι Τιτάνες αποδείχτηκαν σκληροί και η πλάστιγγα έγερνε προς το μέρος τους. Τότε η Γη εγκατέλειψε τους γιους της, και βούθησε το ΔΙΑ. Ο Δίας, με τη συμβουλή της, ελευθέρωσε τους Εκατόγχειρες και τους Κύκλωπες. Οι Κύκλωπες με τα φοβερά τους όπλα την αστραπή, τη βροντή, τον κεραυνό και οι Εκατόγχειρες με τα 300 χέρια τους, γεμάτα βράχια, έπληξαν καίρια τους Τιτάνες στην Όθρη. Η μάχη

«αμφότεροι, δεινόν δε περίαχε πόντος απείρων, γη δε μεγ' εσμαράγνουσεν, επέστενε δ' ουρανός ευρύς σειόμενος, πεδίσθεν δε τινάσσετο μακρός Όλυμπος ριπή νη' αθανάτων, ένοσις δ' ίκανε βαρεία»

Ησίόδον Θεογονία

ήταν τρομερή. Όθρη και Όλυμπος σείονταν, ο ουρανός στέναζε και η θάλασσα βούιζε. Όμως, οι Τιτάνες νικήθηκαν... Οι νέοι θεοί, οι Ολύμπιοι, τους έριξαν βαθιά στη γη, τόσο βαθιά όσο απέχει από αυτήν ο ουρανός. Εκεί, στα Τάρταρα, δεμένους με βαριά δεσμά, τους φυλάνε οι Εκατόγχειρες.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Το τέλος των Τιτάνων σημαίνει αφενός τη, σχετική, σεισμική και ηφαιστειακή ύφεσην και αφετέρου το τέλος της άμεσης και καθοριστικής επίδρασης του φυσικού περιβάλλοντος στη διαβίωση του Προϊστορικού Ανθρώπου. Είναι η περίοδος που ο τροφοσυλλέκτης και κυνηγός άνθρωπος, μετατρέπεται σε γεωργό και κτινοτρόφο.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα στην Όθρη βρίσκονται τεράστιοι βράχοι, θα φανταζόταν κανείς, απομεινάρια από τον πόλεμο του Δία με τους Τιτάνες. Πρόκειται για ασβεστολιθικούς όγκους που κύλησαν από τα ψυλότερα σημεία ή αποκαλύφθηκαν λόγω της διάβρωσης των πετρωμάτων. Διάσπαρτα απολιθώματα μαρτυρούν την εξέλιξή της στο πέρασμα των αιώνων.

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΑ

Ο ΜΥΘΟΣ

Δευκαλίωνας ήταν γιος του Προμπέα και βασίλευε στη Φθία μαζί με τη γυναίκα του Πύρρα, κόρη του Επιμπέα και της Πανδώρας.

Κάποια στιγμή ο Δίας, απογονοτευμένος από την κακή συμπεριφορά των ανθρώπων, θέλησε να τους εξαφανίσει με κατακλυσμό. Ο Προμπέας όμως ειδοποίησε το Δευκαλίωνα για τα σχέδια του Δία και τον συμβούλεψε να φτιάξει μια κιβωτό, ένα πλοίο δηλαδή, για να σωθεί. Ο βασιλιάς της Φθίας ακολούθησε τη συμβουλή του πατέρα του και μαζί με την Πύρρα και πολλά τρόφιμα περίμενε την έναρξη του κατακλυσμού.

Η ώρα του κατακλυσμού δεν άργησε να έλθει και η δυνατή βροχή κάλυψε, για πολλές μέρες, τα πάντα στην Ελλάδα! Όμως ο Δευκαλίωνας με τη γυναίκα του κατάφεραν να γλιτώσουν και αφού έπλεαν για εννιά μερόνυχτα, έφθασαν στον Παρνασσό (κατ' άλλους στην Όθρη). Όταν σταμάτησε η βροχή και υποχώρησαν τα νερά, βγήκαν έξω από την κιβωτό και θυσίασαν στο Δία Φύξιο, τον προστάτη δηλαδή των φυγάδων. Ο βασιλιάς των θεών, ευχαριστημένος από την προσφορά τους, έστειλε τον Ερμή να τους πει ότι θα εκπλήρωνε όποια επιθυμία κι αν είχαν. Ο Δευκαλίωνας τότε ζήτησε να δημιουργηθούν πάλι άνθρωποι.

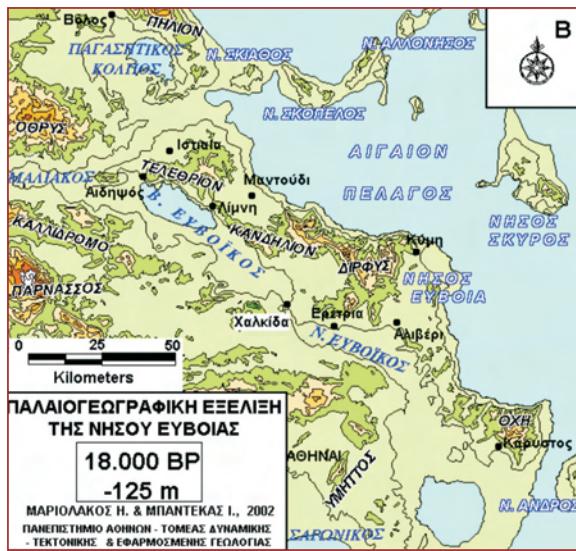
Με ποιο τρόπο όμως θα δημιουργούνταν πάλι οι άνθρωποι; Ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα ζήτησαν από το μαντείο των Δελφών να τους συμβουλέψει σχετικά και το μαντείο τους απάντησε: «Καλύψτε και οι δύο τα κεφάλια σας, λύστε τα ρούχα που φοράτε και ρίξτε τα κόκαλα

της μεγάλης μάνας προς τα πίσω». Τι εννοούσε όμως με τα λόγια αυτά το μαντείο; Ποια μπορεί να ήταν τα κόκαλα της μεγάλης μάνας;

«Μήπως οι πέτρες της γης;» σκέφτηκε ο Δευκαλίωνας και αποφάσισε μαζί με την Πύρρα να ρίξουν λιθάρια πάνω από το κεφάλι τους και προς τα πίσω. Πραγματικά από τις πέτρες του Δευκαλίωνα έγιναν άντρες και από αυτές της Πύρρας γυναίκες! Έτοι ξαναγεννήθηκε το γένος των ανθρώπων! Έτοι δημιουργήθηκε ο "λαός". (λάας στην αρχαία ελληνική=λιθάρι. Τη λέξη λάας χρησιμοποιούμε και σύμερα π.χ. λατομείο, λαξεύω.)

Μετά από αυτά η Πύρρα και ο Δευκαλίωνας πήγαν στην πόλη Κύνος της Λοκρίδας όπου και έζησαν πολλά χρόνια. Στην πόλη αυτή πέθανε και θάφτηκε η Πύρρα, οι δε κάτοικοι του Κύνου έδειχναν τον τάφο της στους ξένους με περηφάνια.

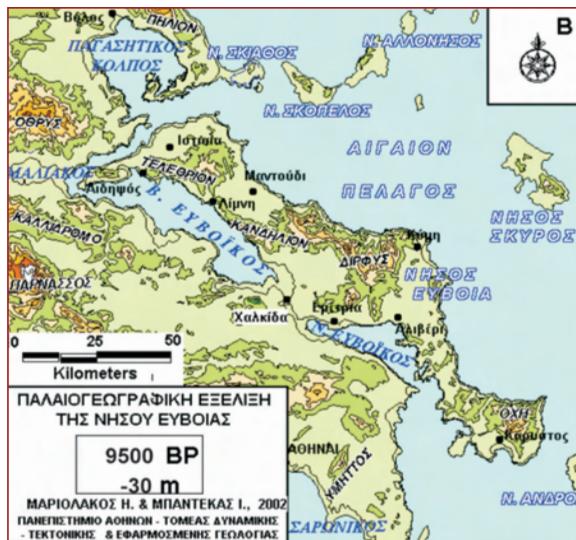

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Η περιοχή της Όθρης, συνδέεται με τον Δευκαλίωνα και την Πύρρα, στα χρόνια των οποίων έλαβε χώρα ο μεγάλος κατακλυσμός. Η συνεχής προέλαση της θάλασσας με την κατάκλυση των παραθαλάσσιων πεδινών περιοχών, αναγκάζει τον προϊστορικό

άνθρωπο να ανεβεί σε οροπέδια και να ζήσει δίπλα σε λίμνες και ποταμούς, όπου επικρατεί σχετική περιβαλλοντική πρεμία.

Η ανύψωση της στάθμης θάλασσας κατά 150 μέτρα σε χρονικό διάστημα 12.000 ετών (που προκλήθηκε λόγω της τίξης των παγετώνων) άλλαξε δραματικά το παράκτιο κυρίως τοπίο. Στους παλαιογεωγραφικούς χάρτες σημειώνονται οι μετατοπίσεις των ακτογραμμών τα τελευταία 18.000 ετn.

ΓΙΑΤΙ ΟΝΟΜΑΣΤΗΚΑΜΕ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ο Δευκαλίων είναι ο πατέρας του Έλληνα που σύμφωνα με την παράδοση θεωρείται ο γενάρχης των Ελλήνων. Μετά τον κατακλυσμό, ο Έλληνας ίδρυσε την πόλη Ελλάδα, η οποία στη "Χάρτα" του Ρήγα Φεραίου (τέλη 18ου αιώνα), τοποθετείται κάπου στα υψίπεδα της Όθρης. Τα παιδιά του Έλληνα είναι ο Δώρος, ο Αίολος και ο Ξεύθος ο οποίος γέννησε τον Ίωνα και τον Αχαιό. Ετοι οι Δωριείς, οι Αιολείς, οι Αχαιοί και οι Ίωνες ονομάστηκαν Έλληνες προς τιμήν του γεννήτορά τους Έλληνα

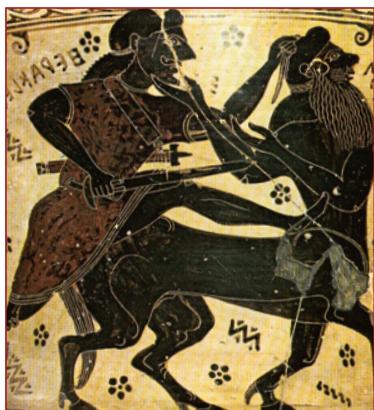

ΛΙΧΑΔΟΝΗΣΙΑ - Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΚΑΙ Ο ΛΙΧΑΣ

Ο ΜΥΘΟΣ

Δηιάνειρα, η σύζυγος του Ηρακλή, που έμενε στην Τραχίνη, στα ριζά της Οίτης, όταν έμαθε ότι ο Ηρακλής είχε ερωτευτεί την Ιόλη, για να ξανακερδίσει την αγάπη του, αποφάσισε να του στείλει με το Λίχα έναν κιτώνα τον οποίο εμπότισε προγουμένως μ' ένα ερωτικό φίλτρο.

Το υγρό αυτό περιείχε δηλητήριο από την Λερναϊά Ύδρα και της το είχε προμηθεύσει ο Κένταυρος Νέσσος, κατά την περιπετειώδη διάβαση του ποταμού Εύνου. Ετσι, μόλις ο Ηρακλής, φόρεσε το κιτώνα για να κάνει την ιεροπραξία της θυσίας, ο κιτώνας κόλλησε στο σώμα του και άρχισε να του κατατρώγει τις σάρκες,

προκαλώντας του φρικτούς πόνους.

Ο Ηρακλής πάνω στο θυμό του, άρπαξε το Λίχα που του είχε φέρει το κιτώνα και αφού τον στριφογύρισε, τον έριξε στον βόρειο Ευβοϊκό Κόλπο. Τα κομμάτια του Λίχα σκημάτισαν τα νησάκια Λιχάδες, (η Μονολιά είναι το κορμί του και η Στρογγυλή το κεφάλι του). Το βουνό πάνω από το ακρωτήριο ονομάστηκε κι αυτό Λιχάς.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Τα ηφαίστεια των Λιχάδων δημιούργησαν τα σημερινά Λιχαδονήσια, τα οποία αποτελούνται εξ' ολοκλήρου από ηφαιστειακά πετρώματα.

ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ

Από παλιά αυτές οι θερμές πηγές ήταν αφιερωμένες στον Ήρακλή. Ο Ήρακλής φαίνεται πως ήταν τακτικός επισκέπτης των θερμών λουτρών, αφού για χατάρι του ο Ήφαιστος, κατά παράκληση της Αθηνάς, δημιούργησε τις πηγές αυτές, για να λούζεται και να ανανεώνει τις δυνάμεις του από τους σωματικούς κόπους και άθλους του. Υπήρχε μάλιστα και βωμός προς τιμήν του Ήρακλέους. Οι πηγές στις Θερμοπύλες, λέγεται ότι έγιναν θερμές όταν ο Ήρακλής, νικημένος από τον πόνο, προσπάθησε, να απαλλαγεί από τη διαβρωτική δράση του δηλητηρίου από το αίμα του Νέσσου. Από τότε μέχρι σήμερα οι πηγές χρησιμοποιούνται για πρόληψη και θεραπεία πολλών ασθενειών.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΚΑΙ ΚΕΡΚΩΠΕΣ

Στην περιοχή των Θερμοπυλών δρούσαν οι Κέρκωπες, που ήταν κλέφτες και λήστευαν όσους περνούσαν από τις Θερμοπύλες. Ήταν αδέρφια με τα ονόματα Όλος και Ευρύβατος. Τριγύριζαν στα σταυροδρόμια και λήστευαν τους περαστικούς. Γι' αυτό τους έλεγαν Άκμωνα και Πάσσαλο, δηλαδή αμόνι και παλούκι. Η Μητέρα τους, μα Τιτανίς, τους είχε προειδοποιήσει να προφυλάγονται από τον μελάμπυγον, δηλαδή «εκείνον πού έχει μαύρα πισινά». Οι Κέρκωπες παραφύλαγαν στη στενή διάβαση των Θερμοπυλών.

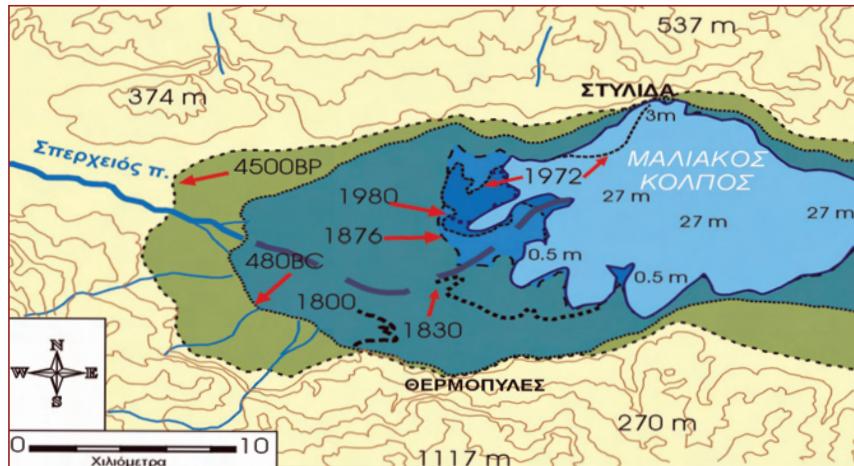
Μια πμέρα, ο Ήρακλής κουρασμένος, αποκοιμήθηκε κοντά στο δρόμο προς «Αλπινούς», εκεί που σήμερα υπάρχει «ο Μελαμπύγος Ήρακλέους λίθος», (δύο χιλιόμετρα ανατολικώς του λόφου που διεξήχθη π μάχη εναντίον των Περσών). Κοντά του ήταν ακουμπισμένα τα όπλα του. Αυτά θέλησαν ν' αρπάξουν τα δυο αδέρφια. Ο Ήρακλής δεν κοιμόταν βαθιά. Ξύπνησε, τους άδραξε και τους κρέμασε από τα πόδια σ' ένα ξύλο και τους κουβαλούσε με τα κεφάλια κάτω. Κρεμασμένοι οι δυο κατεργάρηδες έβαλαν τρανταχτά γέλια, σχολιάζοντας τα δασύτριχα οπίσθιά του, απορπόμενος ο Ήρακλής τους ρώτησε για την αιτία που γελούσαν, κι αφού του εξήγησαν το λόγο, γέλασε κι αυτός και τους απελευθέρωσε, με την υπόσχεση ότι θα σταματούσαν τις λοστείες.

ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΕΙΣ ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΩΝ ΣΤΟ ΔΕΛΤΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

Το στενό των Θερμοπυλών απέχει σήμερα από τη θάλασσα πολλά χιλιόμετρα, όπως φαίνεται και στον χάρτη που δείχνει την θέση των

ακτογραμμών σε διάφορες χρονολογικές περιόδους.

Ο Μαλιακός κατακλύστηκε από το θαλασσινό νερό και έγινε κόλπος, μόλις πριν 6.000 χρόνια περίπου. Το σημαντικότερο ρόλο στην εξέλιξη του παίζει ο Σπερχειός ποταμός με τις προσχώσεις, τις πλημμυρικές παροχές και το Δέλτα του.

Ο Σπερχειός σύμφωνα με τον Ησίοδο, ήταν ποταμός Θεός, γιος του Τιτάνα Ωκεανού και της Τιτανίδας Τηθύος. Το Δέλτα του Σπερχειού μεταβάλλεται συνεχώς, γιατί ο ποταμός τροφοδοτεί το Μαλιακό με προσχώσεις. Στην εικόνα παρουσιάζεται η μετατόπιση λόγω προσχώσεων των ακτογραμμών του Μαλιακού κατά τους ιστορικούς χρόνους, όπως και η υπολογιζόμενη θέση της ακτής κατά την εποχή της μάχης των Θερμοπυλών.

ΑΣΩΠΟΣ-ΑΝΟΠΑΙΑ ΑΤΡΑΠΟΣ

Το φαράγγι του Ασωπού δημιουργήθηκε από τον Ήρακλή όταν, ποτισμένος από το ερωτικό φίλτρο της Δηιάνειρας ανάμεσα σε φρίκτούς πόνους ανέβαινε το βουνό, παρασέρνοντας στο διάβα του όπου έβρισκε μπροστά του και σκάβοντας με τα χέρια του τη γη.

Στην πλαγιά δίπλα στο φαράγγι, βρισκόταν η αρχαία πόλη Ηράκλεια, που δημιουργήθηκε από τους Σπαρτιάτες το 427 π.Χ., για να ελέγχει το πέρασμα από τη βόρεια στη νότια Ελλάδα και ήταν αφιερωμένη στον Ηρακλή. Από εδώ περνούσε και η Ανοπαία Ατραπός, από την οποία ο Υδάρνης οδήγησε τα περσικά στρατεύματα στα νότια των Ελίνων, στις Θερμοπύλες. Η πόλη της Ηράκλειας είναι η συνέχεια της μυθικής Τραχίνας, στην οποία ο Ηρακλής έζησε με τη Διμάνειρα και το γιο τους τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Ο Παυσανίας αναφέρει ότι οι κάτοικοι της επιδείκνυαν με περηφάνεια στους ξένους τον τάφο της Δηιάνειρας που υπήρχε στην πόλη.

ΣΗΜΕΡΑ

Στην περιοχή υπάρχουν διάσπαρτοι λαξευτοί τάφοι ελληνιστικής περιόδου. Ένα ενεργό σεισμογόνο ρήγμα, απόδειξη της γεωλογικής ανυποχίας της περιοχής, βρίσκεται ακριβώς δίπλα στους Τραχίνιους βράχους. Το ρήγμα συνδέεται όχι μόνο με σεισμούς

**Αλκυόνα! Ω εσύ πουδί που ένα γύρω στους βράχους της θάλασσας
δίες το τραγούδι της μαύρης σου μοίρας, ενκοψονόπτη διαμιά στους σοφούς που κατέχουν πως κεφλαδάς οιδένα το ταίρι σου, σου παραβγαίνω στους θρήνους πουδί άφτερο εγώ...**

(Ενριπίδης: Ιφιγένεια εν Ταύροις)

αλλά και με τις θερμές Ιαματικές πηγές στα Ψωρόθερμα, στις Θερμοπύλες και στην Υπάτη. Το νερό κατεισδύει σε μεγάλο βάθος θερμάνεται και στη συνέχεια αναβλύζει από το έδαφος, εμπλουτισμένο με μεταλλικά άλατα, αέρια κλπ. Οι προσχώσεις του Σπερχειού έχουν αλλάξει τη γεωγραφία της περιοχής απομακρύνοντας τη θαλασσα σύλληψη όλο και πολύ μακριά.

ΑΛΚΥΟΝΗ

Την εποχή που βασίλευαν στην Τραχίνα ο Κίνκας και η Αλκυόνη, έπεισε στο βασίλειο τους μεγάλη συμφορά. Πρώτα απ' όλα αυτοκτόνησε ο αγαπημένος αδερφός του Κίνκα. Αυτό βύθισε τον βασιλιά σε μεγάλη

λύπη. Σαν να μνη έφτανε αυτό ένας τεράστιος λύκος έκανε επιδρομές στα κοπάδια των Τραχινίων και τα κατέστρεψε. Αφού γλίτωσαν από το λύκο με μεγάλη δυσκολία, άλλο κακό τους βρήκε. Έπεισε στα χωράφια και τους κίπους ένα μεγάλο κοπάδι αικρίδες, που δεν άφησε τίποτα. Η πείνα άρχισε τότε να θερίζει τους ανθρώπους.

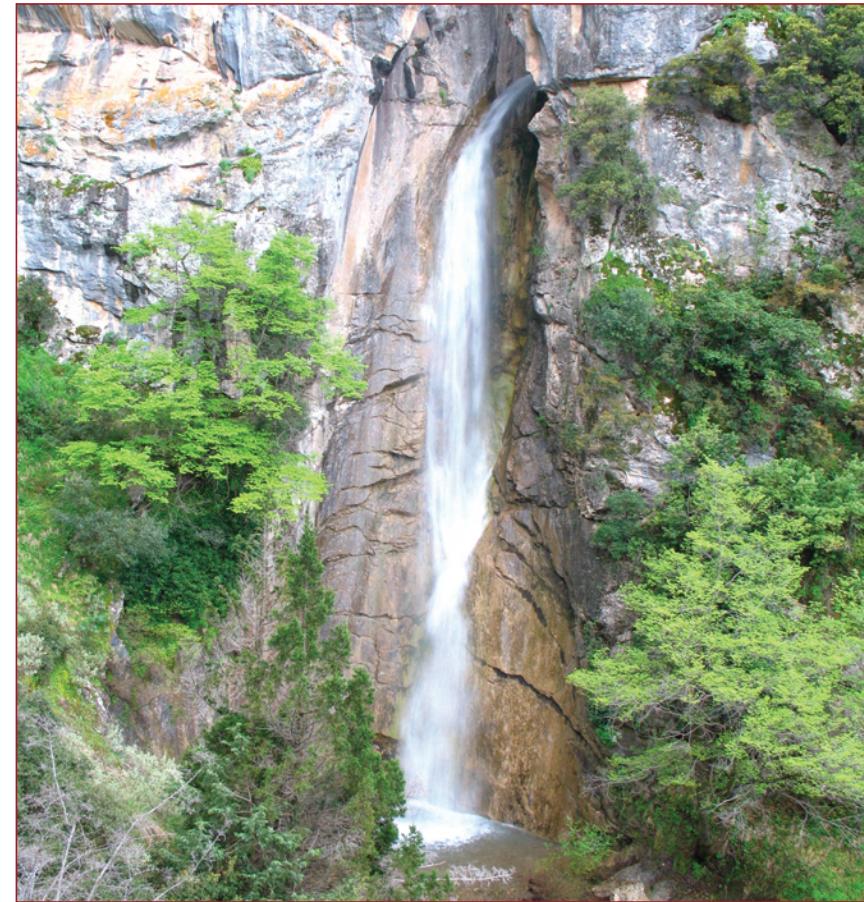
Ο Κίνυκας απελπισμένος και πικραμένος αποφάσισε να πάει στο μαντείο των Δελφών να ρωτήσει τι έπρεπε να κάνει για να σωθεί η χώρα του από την πείνα και το θάνατο. Προτίμησε όμως να πάει από τη θάλασσα γιατί ο δρόμος από την ξηρά ήταν γεμάτος ληστές. Καθώς όμως έπλεε προς τους Δελφούς ξέσπασε φοβερή τρικυμία, με αποτέλεσμα το πλοίο του να καταποντισθεί. Κανείς δε σώθηκε από αυτό το ναυάγιο!

Το πτώμα του βασιλιά το πήραν τα κύματα και το έφεραν στις ακρογιαλιές της Τραχίνας. Η Αλκυόνη που είχε κατέβει στην ακρογιαλιά, είδε ξαφνικά το πτώμα του άνδρα της και σπάραξε η καρδιά της. Από την απελπισία αποφάσισε να πέσει στον γκρεμό της Τραχίνας, μα καθώς έπειρτε ένιωσε να φυτρώνουν στις πλάτες της φτερά και να μεταμορφώνεται σε πουλί.

Οι θεοί που αγαπούσαν τον Κίνυκα και την Αλκυόνη, επειδή ήταν ένα πολύ τατιαστό ζευγάρι, τους μεταμόρφωσαν σε θαλασσοπούλια. Κι επιπλέον, επειδή το πουλί αλκυόνη γεννά και κλωσά τα αυγά της τις άγριες μέρες του χειμώνα κι αυτά κινδυνεύουν από τα άγρια κύματα, ο Δίας απαγόρευσε στους ανέμους να φυσούν την περίοδο αυτή. Οι πλιόλουστες αυτές ημέρες του χειμώνα ονομάζονται "αλκυονίδες ημέρες".

ΟΙΤΗ

Ο Ήρακλής, καταβεβλημένος από το μανδύα που είχε ποτιστεί με το διπλωτήριο της Λερναίας Ύδρας ζητά να μεταφερθεί στην Οίτη. Διηγούνταν ότι ο ποταμός Δύρας, ο σημερινός Γοργοπόταμος, πήγασε

από το βουνό, για να σβήσει την πελώρια πυρκαγιά που κατάστρεψε το ζωντανό σώμα του Ήρακλή. Μάταια όμως πάγασε το ποτάμι.

Να τι λέει ο μύθος για όσα προπονήθηκαν: Πάνω σε ένα σωρό από πελώρια ξύλα καθόταν ο πάσχων Ήρακλής και περίμενε κάποιον ξένο, έναν διαβάτη στο δρόμο, για ν' ανάψει τη φωτιά. Ο Ύλλος, που του είχε ετοιμάσει την πυρά, αρνήθηκε να την ανάψει. Τότε ήρθε ο Φιλοκτάτης, ο γιος του Ποίαντος, και την άναψε. Μεγάλη ήταν γι' αυτόν η αροιβίη, το τόξο του Ήρακλή.

Ο Ήρακλής, αφού άφησε το θυντό του μέρος στην κορυφή της Οίτης, ανέβηκε στον Όλυμπο για να ζήσει ανάμεσα στους αθάνατους. Εκεί, συμφιλιώθηκε με την Ήρα και πάρε για σύζυγο του την κόρη της, Ήβην. Στον τόπο της Πυράς του Ήρακλή υψώθηκε ναός για τη λατρεία του ήρωα-θεού.

ΑΙΝΙΑΝΕΣ

Όταν οι Αινιάνες κατέβηκαν από τη Θεσσαλία στο δυτικό τμήμα της κοιλάδας του Σπερχειού, ήρθαν σε σύγκρουση με τους παλιούς κατοίκους της περιοχής, τους Ιναχιείς. Οι μακροχρόνιες συγκρούσεις

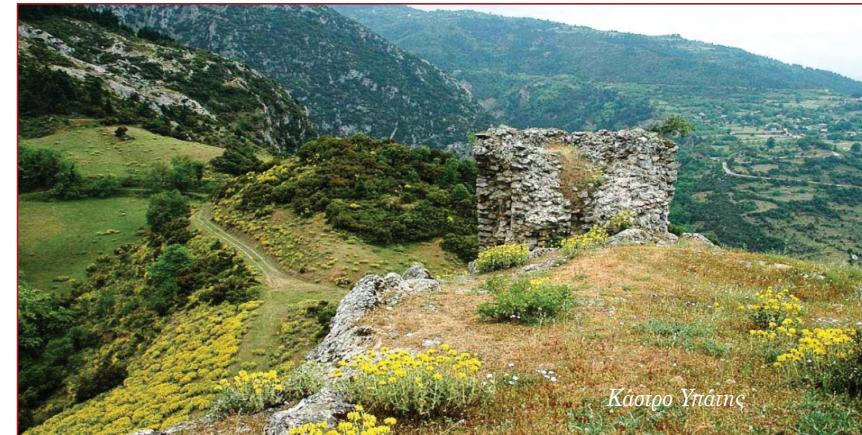

Πυρά Ήρακλέους

ανάγκασαν τους εμπολέμους να ζητήσουν χρησμό από το Μαντείο των Δελφών. Ο χρησμός έλεγε, “προς μεν τους Ιναχιείς, αν δώσωσιν εις τους Αινιάνας μέρος τι της χώρας των, με την θέλησίν των, θα την κάσωσιν ολόκληρην, προς δε τους Αινιάνες, άν λάβωσιν παρά των Ιναχιέων εκουσίως και άνευ τινός βίας μέρος τι της χώρας των, θα λάβωσιν ολόκληρην την χώραν των”.

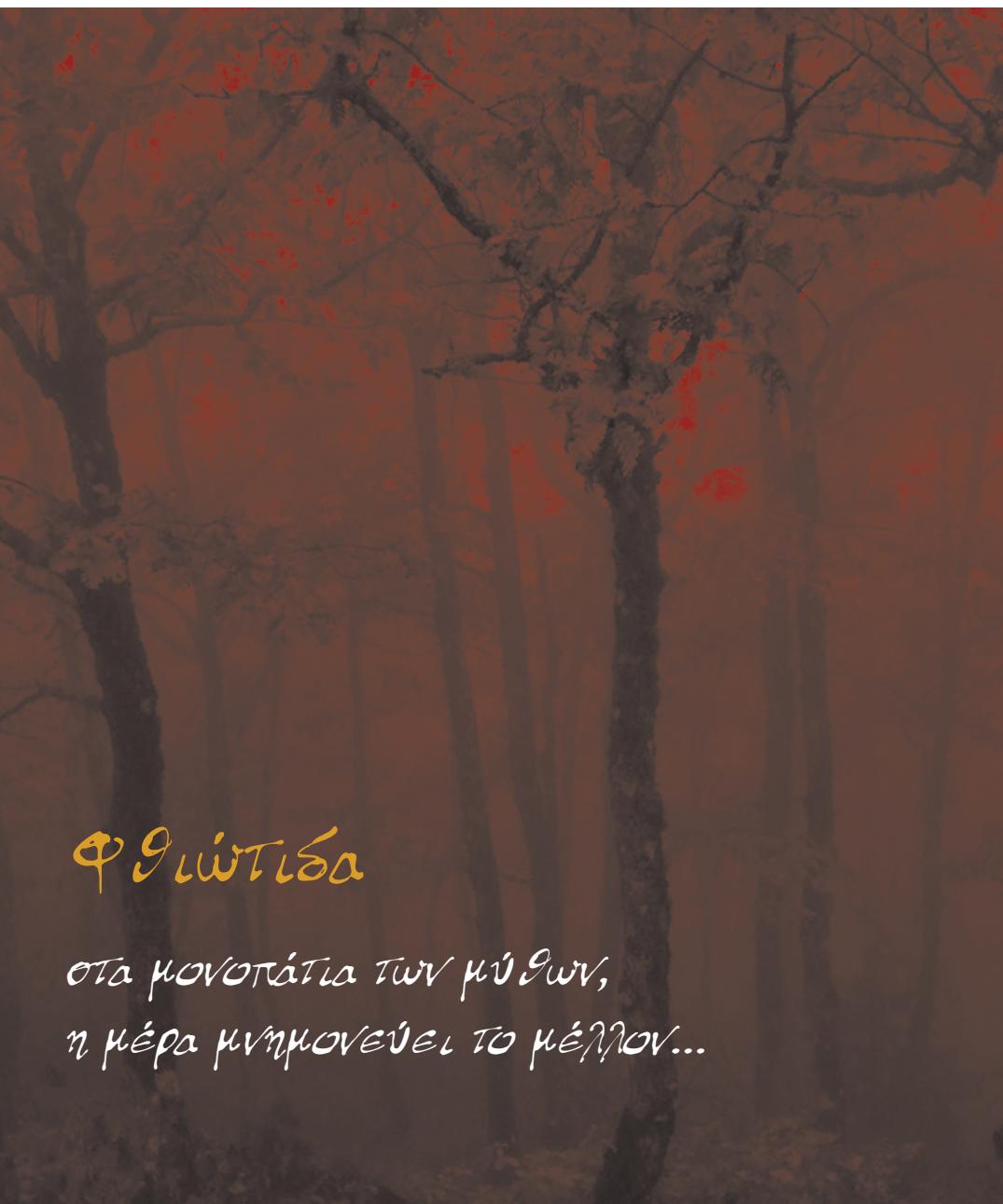
Ενας από τους αρχηγούς των Αινιάνων, ο Τέμων, εμφανίστηκε στο στρατόπεδο των Ιναχιέων μεταμφιεσμένος ως επαίτης, ζητώντας ελεημοσύνη. Οι Ιναχιείς τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στον βασιλιά τους τον Υπέροχο. Αυτός, για να τον εμπαιξει, του έδωσε ένα σβάλο χώματος αντί για ψωμί. Ο Τέμων, αφού πήρε το χώμα, έφυγε γρήγορα για το στρατόπεδο των Αινιάνων, αφού ζήτησε τη βούθεια του Απόλλωνα, υποσχόμενος ο' αυτόν εκατόμβην. Οι Ιναχιείς, θυμάθηκαν τότε το χρησμό και προσπάθησαν να συλλάβουν τον Τέμωνα αλλά χωρίς επιτυχία.

Μετά από αυτό, οι βασιλείς των δύο λαών μιονομάχησαν. Ο Φίμιος, βασιλιάς των Αινιάνων, όταν είδε τον βασιλιά των Ιναχιέων Υπέροχο να πλησιάζει έχοντας μαζί του έναν σκύλο, είπε ότι δεν

Κάστρο Υπάτης

πολεμούσε τίμα, αφού έφερνε και δεύτερο μονομάχο. Τη στιγμή, όμως, που ο Υπέροχος πήγε να διώξει τον σκύλο με την πλάτη γυρισμένη, ο Φίμιος τον χτύπησε με πέτρα και τον σκότωσε.

Ετοι οι Αιγιάνες εγκαταστάθηκαν στην περιοχή και λάτρευαν ως ιερή την πέτρα του Φίμιου, αλείφοντάς την με το λίπος του σφαγίου της θυσίας. Όποτε προσέφεραν στον Απόλλωνα εκατόμβη, θυσίαζαν ταύρο στον Δία και τοποθετούσαν σε ξεχωριστό μέρος ἔνα εκλεκτό κομμάτι από το ζώο για τους απογόνους του Τέμωνα, το οποίο αποκαλούν «κρέας του ζητιάνου».

ΔΡΥΟΠΗ

Η Δρυόπη είχε πατέρα το βασιλιά Δρύοπα, ο οποίος ήταν γιος του Σπερχειού και της Πολυδώρης. Κάθε μέρα έβοσκε τα πρόβατα του πατέρα της στην Οίτη παρέα με τις νύμφες Αμαδρυάδες, που την άφοναν

να παίρνει μέρος στα παιχνίδια τους, τη μάθαιναν να υμνεί τους θεούς και να χορεύει. Εκεί, στις πλαγιές της Οίτης, την είδε να χορεύει ο θεός Απόλλωνας και την ερωτεύτηκε. Για να την κάνει δική του μετα-

μορφώθηκε αρχικά σε κελώνα. Μόλις η Δρυόπη πήρε με τρυφερότητα το ζώο στην αγκαλιά της, ο Απόλλωνας μεταμορφώθηκε τώρα σε φίδι. Οι Νύμφες φοβήθηκαν κι έφυγαν τρέχοντας. Έτσι ο θεός Απόλλωνας κατάφερε να πετύχει τα σχέδια του. Η βασιλοπούλα μετά από αυτά γύρισε τρομαγμένη στο παλάτι χωρίς να πει σε κανέναν τίποτε.

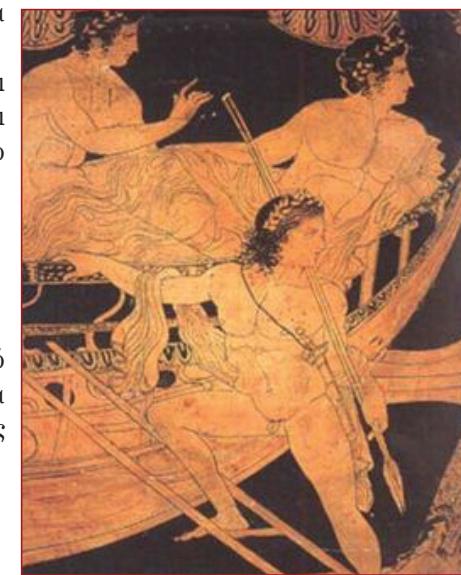
Υστερα από λίγο καιρό παντρεύτηκε τον Ανδραίμονα και γέννησε ένα παιδί τον Άμφισσο, που όμως είχε πατέρα τον Απόλλωνα. Ο Άμφισσος όταν μεγάλωσε έγινε ο βασιλιάς της περιοχής και έκτισε μια πόλη που την ονόμασε Οίτη. Κοντά στην Οίτη έκτισε και ναό για τον πατέρα του τον Απόλλωνα.

Μια μέρα που η Δρυόπη είχε πάει στο ναό, την άρπαξαν οι Αμαδρυάδες και την έκαναν κι αυτή Νύμφη. Στον τόπο που στεκόταν πριν την αρπάξουν έκαναν να φυτρώσει μια λεύκα και να αναβλύσει μια πηγή. Ο Άμφισσος, για να τιμήσει τις Αμαδρυάδες που τόσο αγαπούσαν τη Δρυόπη, ίδρυσε ιερό και καθιέρωσε να γίνονται εκεί αγώνες δρόμου, στους οποίους δεν επιτρεπόταν να πλησιάσουν γυναίκες.

Οι ιστορικοί μας βεβαιώνουν ότι πραγματικά στην Οίτη υπήρχε και ναός του Απόλλωνα και πόλεις με το όνομα Δρυόπη και Οίτη.

ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

Το δέρμα από το χρυσό, φτερωτό κριάρι που είχε στείλει ο Δίας για να οδηγήσει το Φρίξο και την Έλλη προς

τη σωτηρία, βρισκόταν στην Κολχίδα. Ο βασιλιάς της Αιόπης το είχε κρεμασμένο σε μια βελανιδιά στο ιερό άλσος του Άρην και μέρα - νύχτα το φύλαγε ένα τεράστιο φίδι που δεν κοιμόταν ποτέ.

Ο Ιάσονας, γιος του Αίσονα, από τον οποίο είχε πάρει με τη βία το θρόνο της Ιωλκού ο αδερφός του Πελίας, έπρεπε να πάει στην μακρινή Κολχίδα, να το κάνει δικό του και να το φέρει πίσω στην Ελλάδα. Ήταν όμως αυτό ένα δύσκολο εγχείρημα. Για αυτό ο Ιάσονας κάλεσε τα καλύτερα παλικάρια της Ελλάδας για να τον βοηθήσουν. Όλα τρέχανε κοντά του με χαρά κι άρχισαν να ετοιμάζονται για την εκστρατεία. Πρώτα από όλα χρειάζονταν ένα γρήγορο κι ανθεκτικό καράβι με πενίντα κουπιά. Τα κατάφεραν, με τη βοήθεια και της θεάς Αθηνάς και το ονόμασαν Αργώ.

Στην εκστρατεία αυτή έλαβαν μέρος και πολλοί ήρωες από τη Στερεά Ελλάδα. Πρώτος και καλύτερος ο Ηρακλής από την Τραχίνα, από κοντά κι ο βασιλιάς της Φθίας Πηλέας και τα αδέρφια Εύρυτος, Εξίων και Αιθαλίδης από την Αλόπη, γιοι του Ερμή. Οι δυο πρώτοι ήταν φυμισμένοι για την γρυγοράδα και την πανουργία τους, ενώ ο Αιθαλίδης είχε το χάρισμα της εξαιρετικής μνήμης. Μετά το θάνατό του είχε το προνόμιο να περνά μια μέρα στον Άδην και την άλλη ανάμεσα στους ζωντανούς. Από τη Λοκρίδα πάραν, επίσης, μέρος ο Μενοίτιος κι ο Ευρυτίων από τον Οπούντα, ο Εριβώτης, κι ο Οϊλέας από την Νάρυκα. Με την εξυπνάδα και τη γενναιότητά τους βοήθησαν τον Ιάσονα να φέρει το χρυσόμαλλο δέρας και να γίνει ο βασιλιάς της Ιωλκού, διώνοντας από το θρόνο το σφετεριστή Πελία.

ΦΘΙΑ

Το τμήμα μεταξύ της νότιας Θεσσαλίας και του ποταμού Σπερχειού της σημερινής Φθιώτιδας ονομαζόταν Φθία.

Έλαβε το όνομα του Φθίου, γιου του Ποσειδώνα και της Λάρισας που ήταν κόρη του Πελασγού (γενάρχη των Πελασγών).

ΜΥΡΜΙΔΟΝΕΣ - ΑΧΙΛΛΕΑΣ

Υπάρχουν αρκετά στοιχεία και μύθοι για προϊστορικές μετακινήσεις πληθυσμών, προς τις νοτιότερες περιοχές και αντιτρόφων.

Οι κάτοικοι της «εριβώλου Φθίνης», ήταν γνωστοί ως Μυρμιδόνες, Αχαιοί και Έλληνες (ως κάτοικοι της Ελλάδας, πόλης που ίδρυσε ο Ελληνας, ο γιος του Δευκαλίωνα και της Πύρας).

Σύμφωνα με το μύθο, η νύμφη Αίγινα, η μεγαλύτερη κόρη του ποταμού Ασωπού και της Μετόπης, ενώνεται με τον Δία και γεννά τον Αιακό. Η Ήρα τιμωρεί το νησί με ξηρασία και στέλνει νερόφιδα που εξοντώνουν τον πληθυσμό. Μένει μόνο ο Αιακός, που απογοντευμένος παρακαλεί θερμά το Δία να στείλει στο νησί νέους κατοίκους. Ο Δίας μεταμορφώνει σε ανθρώπους τα μυρμήγκια που κατεβαίνουν από την ιερή βελανιδιά, στην συνέχεια βρέχει και έτσι τελειώνει η «Αιάκειος Ξηρασία» και τέλος εξαφανίζονται τα νερόφιδα. Έτσι δημιουργήθηκαν οι «Μυρμιδόνες».

Ο Αιακός, με την Ενδηίδα, γεννά τον Πηλέα και τον Τελαμώνα και

με την Ψαμάθη, τον Φώκο. Κατά τη διάρκεια ενός αγώνα ρίψεων, ο Τελαμώνας σκοτώνει τον Φώκο, γεγονός που αναγκάζει τον Αιακό να εξορίσει τους γιους του.

Ο Πηλέας πηγαίνει στη Φθία ακολουθούμενος από τους Μυρμιδόνες και ο Τελαμώνας στη Σαλαμίνα.

Αργότερα ο Πηλέας θα είναι ο μόνος θυντός που θα νυμφευτεί αθάνατη (την Θέτιδα), στον γάμο των οποίων έχουν προσκληθεί όλοι οι θεοί, εκτός της Έριδας, που με το μήλο που έριξε ανάμεσα στις θεές, προκάλεσε τον Τρωικό πόλεμο.

Με τη Θέτιδα, ο Πηλέας θα αποκτήσει τον Αχιλλέα. Όταν η Θέτις εγκαταλείπει το παλάτι της Φθίας για να επιστρέψει στη θαλάσσια κατοικία της, ο Πηλέας αποφασίζει να εμπιστευτεί την ανατροφή του Αχιλλέα στο σοφό κένταυρο Χείρωνα. Ο Αχιλλέας επιστρέφει στην αυλή του πατέρα του έφηβος πια, εκεί συναντά τον Πάτροκλο, γιο του Μενοίτιου, βασιλιά του Λοκρικού Οπούντα και δημιουργείται μια βαθιά φιλία μεταξύ τους.

Η Θέτις κρύβει τον Αχιλλέα στη Σκύρο, με σκοπό να αποτρέψει τη συμμετοχή του γιου της στον Τρωικό Πόλεμο. Όταν ο μάντης Κάλχας ανακοινώνει στους Αχαιούς ότι η Τροία δεν θα κατακτηθεί χωρίς τη

βοήθεια του Αχιλλέα, ο Αγαμέμνονας αναθέτει στον Οδυσσέα και στο Διομήδην να ανακαλύψουν τον τόπο διαμονής του και να πείσουν το νεαρό Αιακίδα να συμμετάσχει στην εκστρατεία....

Τελικά οι Αχαιοί Φθιώτες, οι μόνοι εκ των Αχαιών που καλούνται από τον Όμηρο «Έλληνες», συμμετέχουν στον Τρωικό πόλεμο με πενήντα πλοία έχοντας αρχηγό τον Αχιλλέα, συντροφευμένο από τον φίλο του Πάτροκλο. Η Ιλιάδα, το μεγάλο έπος του Ομήρου, ζεκίνα με την οργή του Αχιλλέα, στο δέκατο χρόνο του τρωϊκού πολέμου. Μετά από την επίμονη άρνηση του Αχιλλέα να συμμετάσχει, πλέον, στην μάχη, επειδή αισθανόταν προσβεβλημένος από τον Αγαμέμνονα, ο Πάτροκλος πηγαίνει στο πεδίο της μάχης εφοδιασμένος με τα όπλα του

Γάμοι Πηλέα και Θέτιδας

Αιακίδα και κατορθώνει να τρέψει σε φυγή τους Τρώες και να σκοτώσει αρκετούς από αυτούς, μέχρι που στο τέλος σκοτώνεται από τον Έκτορα. Η οργή του Αχιλλέα απέναντι στον Αγαμέμνονα γυρίζει τώρα ενάντια στον Έκτορα και, παρακούντας για άλλη μια φορά τις προειδοποιήσεις της Θέτιδας, αποφασίζει να επιστρέψει στην μάχη για να εκδικηθεί το θάνατο του Πάτροκλου. Σκοτώνει σε μονομαχία τον Έκτορα, όμως ο ίδιος θα βρει το θάνατο από το βέλος του Πάρη, αδελφού του Έκτορα...

Η λατρεία του Αχιλλέα, ως θεού των υδάτων έχει σχέση με την μπέρα του. Τηθύς και Θέτις είναι θεές των νερών, η Τηθύς είναι η παλαιότερη Θεά και η Θέτις η νεώτερη. Σύμφρωνα με διάφορες απόψεις πιθανόν ο Αχιλλέας να βαπτίστηκε απ' τη μπέρα του σε κάποιες ιαματικές πηγές της Φθιώτιδας για να γίνει αθάνατος.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ο Φιλοκτήτης ήταν γιος του Ποίαντα και της Δημόνασσας. Ο πατέρας του ήταν ένας από τους βασιλιάδες ης Θεσσαλίας. Ο Φιλοκτήτης ήταν αυτός που έβαλε φωτιά στην πυρά για να γλιτώσει τον Ηρακλή από το

μαρτύριό του και ο ήρωας για να τον ανταμείψει του χάρισε το τόξο του. Με το τόξο αυτό έγινε άριστος τοξότης κι ένας ανίκητος πολεμιστής.

Ο Φιλοκτήτης πάρε μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας με επτά καράβια. Λίγο πριν φτάσουν τα καράβια στην Τροία θέλποσαν να επισκεφθούν το βωμό της Αθηνάς που βρισκόταν πάνω στο μικρό νησί Χρύσο. Μια ευνδρίδα, όμως, που φύλαγε τα βωμό δάγκωσε το Φιλοκτήτην και του προξένησε μια σοβαρή πληγή, που πονούσε και μύριζε πολύ. Η αφόρητη μυρωδιά και οι δυνατές κραυγές του Φιλοκτήτη ανάγκασαν τους συντρόφους του να τον εγκαταλείψουν στη γειτονική Λήμνο. Εκεί έμεινε σ' αυτή την άθλια κατάσταση για δέκα χρόνια.

Τότε οι Έλληνες αναγκάστηκαν να τον αναζητήσουν γιατί ένας χρησμός που είχαν πάρει έλεγε πως μόνο με τα όπλα του Ηρακλή θα κατακτούσαν την Τροία. Την αποστολή να πάρουν τα όπλα ανέλαβαν ο πολυμήχανος Οδυσσέας κι ο γιος του Αχιλλέα Νεοπτόλεμος. Ο Φιλοκτήτης όμως είχε ορκιστεί εκδίκησην και δεν παρέδιδε τα όπλα. Μετά από πολλά επεισόδια τη λύση έδωσε ο ίδιος ο Ηρακλής που εμφανίστηκε στην παραλία της Λήμνου και έπεισε το Φιλοκτήτη να βοηθήσει τους Έλληνες για το κοινό καλό.

Ο Φιλοκτήτης πράγματι έκανε τη χάρη του Ηρακλή. Κι η Τροία μετά από λίγο έπεισε στα χέρια των Αχαιών. Κι ο Φιλοκτήτης γιατρεύτηκε από το Μαχάονα και με του συντρόφους του ξεκίνησε για τη Θεσσαλία. Σ' αυτήν, όμως, δεν έλαχε να φτάσει ποτέ. Γιατί τα πλοία του βρέθηκαν στην Ιταλία και κάνκαν από τις Τρωαδίτισσες, τις γυναίκες δηλ. που είχαν πάρει αιχμάλωτες από την Τροία. Ετσι, Φιλοκτήτης και Θεσσαλοί, έμειναν στην Ιταλία κι έκτισαν εκεί πολλές πόλεις.

ΑΙΑΣ Ο ΛΟΚΡΟΣ

Δύο ήταν οι Αίαντες οι οποίοι πήραν μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας. Ο Αίας ο Τελαμώνιος, βασιλιάς της Σαλαμίνας κι ο Αίας, ο γιος του Οϊλέως, ο οποίος ήταν νυέτης της Ανατολικής Λοκρίδας. Παρότι ο Αίας ο Λοκρός ήταν πιο μικρόσωμος από τον άλλο Αίαντα τον

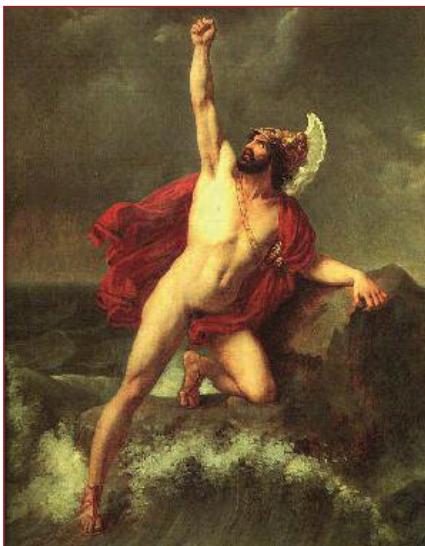
Τελαμώνιο, διέθετε αλλά προσόντα: ήταν γοργοπόδαρος και πρώτος ανάμεσα στους Αχαιούς στο κοντάρι. Εφτασε στην Τροία με σαράντα λοκρικά καράβια. Οι Λοκροί στρατιώτες του συνήθιζαν τη μάχη από απόσταση, αφού είχαν ως κύρια όπλα τους τα τόξα και τις σφεντόνες. Ο Αίας, όμως, αντίθετα από τους συντρόφους του, προτιμούσε τη μάχη σώμα με σώμα.

Όταν καταλήφθηκε η Τροία, η Κασσάνδρα, η κόρη του Πρίαμου, κατέφυγε στο ναό της Αθηνάς για να σωθεί. Ο Αίας, που την κατεδίωκε, δυστυχώς, δεν τη σεβάστηκε και αυτήν και την Αθηνά. Για αυτό, κατά την επιστροφή του στη Λοκρίδα, η θεά έσπρωξε το πλοίο του πάνω στα βράχια του ακρωτηρίου Καφηρέας. Το πλοίο τσακίστηκε κι ο Αίας θα πνιγόταν. Ο Ποσειδώνας, όμως, θέλησε να τον σώσει και τον βοήθησε να καταφύγει σε ένα βράχο. Ο Λοκρός βασιλιάς φέρθηκε όμως εγωιστικά και ισχυρίστηκε ότι και χωρίς τη βοήθεια του θεού θα τα κατάφερνε. Ο Ποσειδώνας, τότε, ορ-

γίστηκε και με ένα χτύπημα διέλυσε το βράχο. Ο Αίας χάθηκε στα κύματα. Για να "ξεπλύνουν" το σφάλμα του Αίαντα, οι Λοκροί έπρεπε να στέλνουν δυο κορίτσια, από την τάξη των αριστοκρατών, ως έρειες στο ναό της Αθηνάς στην Τροία. Για να τον τιμήσουν, όμως, άφηναν, σε κάθε μάχη, μια θέση κενή στην παράταξή τους, πιστεύοντας ότι ο Αίας ήταν εκεί και πολεμούσε μαζί τους, αόρατος. Οργάνωναν δε και μια μεγάλη γιορτή με αγώνες, τα Αιάντεια.

ΜΕΔΩΝ

Ο Οϊλέας, εκτός από τον Αίαντα, είχε αποκτήσει κι έναν άλλο γιο, από τη Ρίνη, το Μέδοντα. Ο Μέδων όμως είχε φύγει από τη Λοκρίδα και βρέθηκε να κατοικεί στη θεσσαλική πόλη Φυλάκη. Συμμετείχε στον Τρωικό πόλεμο και μάλιστα ανέλαβε την αρχηγία των πλοίων και του στρατού του Φιλοκτήτη, όταν αυτός εγκαταλείφθηκε από τους υπόλοιπους Έλληνες στην Λάμψη. Ο Μέδων ήταν γενναίος πολεμιστής και πάντα πρώτος στις μάχες. Σκοτώθηκε, όμως, σε μία από αυτές από τον μεγάλο ήρωα των Τρώων, τον Αινεία.

Η αρχαιότερη παράσταση ναυμαχίας (Κύνος Λοκρίδας)

ΛΑΜΙΑ

Σύμφωνα με τη μυθολογία, δύο απόψεις υπάρχουν για το όνομα της Λαμίας, της πρωτεύουσας των Μαλιέων.

Η πρώτη, τη συνδέει με τον Ήρακλή, αναφέροντας ως ιδρυτή της το Λάμπο, γιο του ήρωα και της Ομφάλης.

Η δεύτερη, θέλει να τονίσει τη σχέση της με την ομηρική πόλη Τραχίνια (την παλιά πρωτεύουσα των Μαλιέων) και τη βασίλισσά της Λαμία, κόρη του Ποσειδώνα.

ΑΜΦΙΚΛΕΙΑ (ΟΦΙΤΕΙΑ)

Κάποιος από τους πγεμόνες της περιοχής είχε πολλούς εχθρούς, οι οποίοι ίθελαν να τον πλήξουν με κάθε τρόπο ώστε να καταφέρουν να του πάρουν το θρόνο. Ο βασιλιάς αυτός είχε κι ένα γιο ο οποίος ήταν μικρός, σε βρεφική ηλικία. Κάποια στιγμή άρχισε να υποπτεύεται ότι οι αντίπαλοί του ίθελαν να σκοτώσουν το γιο του και αυτό τον αντούχησε τρομερά.

Για να τον προστατεύσει σκέφτηκε να τον κλείσει σ' ένα αγγείο και να τον κρύψει σε μέρος μυστικό και ασφαλές. Ο μικρός, μ' αυτόν τον τρόπο, διέφυγε από την προσοχή των ανθρώπων, αλλά όχι κι από των ζώων. Ένας επικίνδυνος λύκος αντιλήφθηκε την ύπαρξή του και γυρόφερνε το αγγείο προσπαθώντας να βρει τρόπο να βγάλει το παιδί από μέσα και να το κατασπαράξει. Όμως, ένα φίδι, ένας δράκος, κατάλαβε

τι πήγαινε να συμβεί και για να προστατεύσει το παιδί, τυλίχθηκε γύρω από το αγγείο.

Φάνοντας κι ο βασιλιάς στο σημείο αυτό, βλέποντας το φίδι να έχει κουλουριαστεί στο αγγείο, αλαφιάστηκε και βιαστικά, χωρίς δεύτερη σκέψη, έριξε το κοντάρι του να το σκοτώσει. Το κοντάρι σκότωσε, βέβαια, το φίδι, μα, με τη δύναμη που είχε, διαπέρασε το αγγείο και τραυμάτισε θανάσιμα το μικρό βασιλόπουλο. Ο βασιλιάς άρχισε να κλαίει, απαργύροπτος. Κι η συντριβή του έγινε μεγαλύτερη, όταν έμαθε, από τους βοσκούς της περιοχής, ότι ο δράκος δεν ήταν εχθρός του παιδιού του αλλά ο φύλακάς του. Για να τιμήσει γιο και δράκο (όφι) ετοίμασε λαμπρή νεκρική πυρά και πάνω της τοποθέτησε, μαζί, τα δυο άψυχα σώματα. Από τον πρωταγωνιστή του γεγονότος αυτού, τον όφι δηλαδή, η πόλη ονομάστηκε Οφιτεία. Εκεί, λατρευόταν ο Διόνυσος ως θεός μάντης, ο οποίος αποκάλυπτε στους ασθενείς τον τρόπο ιασης τους, μέσα από όνειρα και έδινε προφητείες μέσω χρονιμών από τον ιερέα του.

ΤΙΘΟΡΕΑ

Εκεί βρισκόταν ο τάφος της Αντιόπης, που ήταν μητέρα του Αμφίονα και του Ζήθου. Εκεί επίσης βρισκόταν και ο τάφος του δεύτερου συ-

ζύγου της, του Φώκου, εγγονού του Σίσυφου. Σύμφωνα με τον Παυσανία, όταν ο ήλιος περνούσε απ' τον αστερισμό του Ταύρου, οι κάτοικοι της πήγαιναν στη Θήβα, στον τύμβο του Αμφίονα, για να κλέψουν

χώμα. Αν γινόταν αυτό θα ευημερούσε η περιοχή της Τιθορέας σε βάρος της Θήβας, σύμφωνα με ένα χρονιμό της Βάκιδος. Εξαιτίας του γεγονότος αυτού, οι Θηβαίοι στη διάρκεια αυτών των πημερών, φύλαγαν σκοπείς μπροστά απ' τον τύμβο.

Ο ΚΕΡΑΜΒΟΣ

Ο Κέραμβος ήταν γιος του Ευσείρου κι εγγονός του Ποσειδώνα. Ζούσε στην Μηλίδα, τη χώρα των Μαλιέων, κι ήταν ένας φημισμένος μουσικός. Κι ήταν φημισμένος γιατί αυτός πρώτος συναρμολόγησε την ποιμενική σύριγγα (το σουραύλι δηλαδή) και πρώτος χρησιμοποίησε τη λύρα.

Οι Νύμφες του βουνού Όθρη με χαρά τον βοηθούσαν να βόσκει τα κοπάδια του γιατί τις διασκέδαζε με τα όμορφα τραγούδια του. Τον αγαπούσε ιδιαίτερα κι ο θεός Πάνας και γ' αυτό μια μέρα τον προειδοποίησε να κατεβάσει τα κοπάδια του στον κάμπο γιατί θα ερχόταν μεγάλη βαρυχειμωνία.

Ο Κέραμβος όμως όχι μόνο δεν άκουσε τον Πάνα, μα άρχισε να λέει άσκημα λόγια στις προστάτισσές του Νύμφες γι' αυτόν. Οι Οθρηίδες Νύμφες θύμωσαν, κι όταν πλάκωσε η βαρυχειμωνία και πάγωσαν όλα, τα κοπάδια του Κέραμβου θάφτηκαν στο χιόνι. Ετσι ο Κέραμβος τιμωρήθηκε σκληρά.

Οι Νύμφες όμως τον μεταμόρφωσαν σε κεράμβυκα, ένα κάνθαρο (σκαθάρι δηλαδή) που τριγυρνάει στα δάση και τρέφεται από το ξύλο των δέντρων. Τα

παιδιά στα αρχαία χρόνια τον είχαν για παιχνίδι, επειδή το κεφαλάκι του, με τα κέρατα που έχει, μοιάζει με λύρα.

ΜΕΛΙΤΕΥΣ ΚΑΙ ΑΣΠΑΛΙΔΑ

Ο Μελιτεύς ή Μελιτέας ήταν γιος του Δία και της Νύμφης Οθρηπίδας. Λίγο μετά τη γέννηση του Μελιτέα, η μητέρα του τον εγκατέλειψε στο δάσος επειδή φοβόταν τη ζήλια της γυναίκας του Δία, της θεάς Ήρας. Ο βασιλιάς των θεών όμως δεν ήθελε να καθεί ο γιος του. Έστειλε λοιπόν ένα σημόνιος μελισσών να θρέφουν το μωρό, ώσπου το βρόκε και το πάρε μαζί του ο Φάγορος, ένας βοσκός που ήταν γιος του Απόλλωνα. Ο Φάγορος ονόμασε το αγοράκι Μελιτέα επειδή το είχαν αναθρέψει οι μέλισσες.

Ο Μελιτέας μεγαλώνοντας έγινε άντρας ατρόμητος και δυνατός κι έκτισε μια πόλη, στη Φθία, τη Μελίτη (ή Μελίτεια). Σε αυτήν συγκέντρωσε τους ανθρώπους της περιοχής κι έγινε τύραννος.

Επειδή διοικούσε τη χώρα του με τρόπο σκληρό κι απάνθρωπο, οι κάτοικοί της δεν ήθελαν ούτε το ονόμα του ν' ακούσουν κι οι ξένοι τον έλεγαν Τάρταρο, ευχόμενοι έτσι να γκρεμιστεί στα Τάρταρα.

Ο Μελιτέας μόλις άκουγε πως μια κοπέλα της περιοχής ξεχώριζε για την ομορφιά της, την άρπαζε και την έφερνε στο παλάτι του για να τη χαρεί ο ίδιος, πριν εκείνη παντρευτεί με άλλον άντρα.

Η Ασπαλίδα είχε πατέρα της έναν από τους πιο τιμημένους άρχοντες της Μελίτειας, τον Αρ-

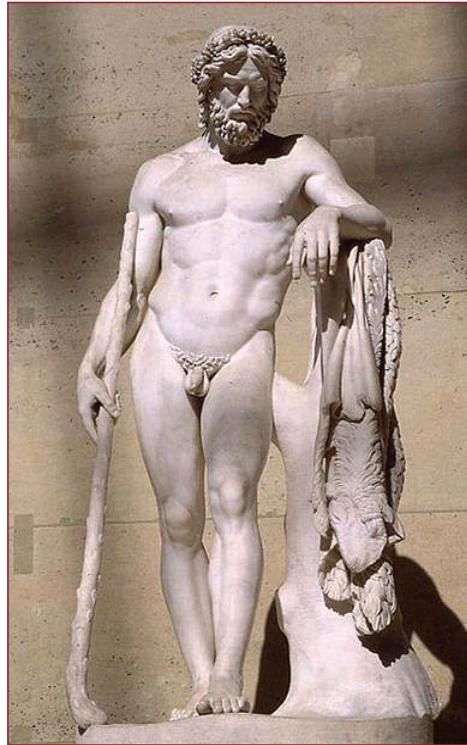
γαίο. Μόλις έμαθε πως ο Μελιτέας ήθελε να την αρπάξει στο παλάτι του, αποφάσισε να βάλει τέλος στη ζωή της, για να γλιτώσει τον εξευτελίσμό, και κρεμάστηκε.

Ο αδερφός της όμως ο Αστυγίτης ορκίστηκε να τιμωρήσει το Μελιτέα, πριν κατέβει το πτώμα της Ασπαλίδας από το σκοινί. Εποιησε τη ρούχα της, έκρυψε σε αυτά το σπαθί του κι ακολούθησε τους ανθρώπους του τυράννου που είχαν πάει στο σπίτι του να παραλάβουν την κόρη. Καθώς ήταν σε νεαρή ηλικία κατάφερε να ξεγελάσει, όχι μόνο τους ανθρώπους του Μελιτέα μα και τον ίδιο το βασιλιά που τον υποδέχτηκε άοπλος, νομίζοντας ότι έχει μπροστά την Ασπαλίδα. Ο Αστυγίτης με το σπαθί του εκδικήθηκε

το θάνατο της αδερφής του. Οι κάτοικοι της Μελίτειας στεφάνωσαν τον Αστυγίτη ως ελευθερωτή, ενώ το πτώμα του Μελιτέα το έριξαν στον κοντινό ποταμό που από τότε ονομάστηκε Τάρταρος. Το πτώμα όμως της Ασπαλίδας δεν το βρήκαν ποτέ. Στη θέση του εμφανίστηκε ένα ξύλινο άγαλμα (ξόανο) κοντά στο άγαλμα της θεάς Άρτεμης. Οι κάτοικοι της Μελίτειας το ονόμασαν Ασπαλίδα Αμειλάπτη Εκαέρην. Στο ξόανο αυτό οι μικρές κοπέλες της περιοχής κρεμούσαν κάθε χρόνο μια μικρή κατσίκα, για να θυμίζει ότι η Ασπαλίδα κρεμάστηκε ενώ ήταν κι αυτή σε πολύ νεαρή ηλικία.

Ο ΑΡΙΣΤΑΙΟΣ

Ο Αρισταίος ήταν γιος του Απόλλωνα. Οι Μούσες είχαν αναθέσει σ' αυτόν τη φύλαξη των κοπαδιών που είχαν στη Φθία. Επειδή τον συμπαθούσαν αρκετά τον δίδαξαν πολλά από τα μυστικά τους: τη μαντική, την ιατρική, την καλλιέργεια της ελιάς και του αμπελιού, την τυροκομία και τη μελισσοκομία. Ο ίδιος, επειδή ήταν πολύ έξυπνος και ικανός, επινόησε το κυνήγι άγριων ζώων και τη χρήση παγίδων καθώς και την κατεργασία των μαλλιών, τέχνες που δίδαξε στους ανθρώπους των περιοχών που ταξίδεψε.

ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ

Ο Σπερχειός ποταμός ακριβώς επειδή ήταν πηγή ζωής (αλλά και καταστροφών) για την περιοχή, λατρευόταν ως θεός από τους αρχαίους Έλληνες. Τον ονόμαζαν Διηπετή δηλ. πίστευαν ότι ήταν σταλμένος από το βασιλιά των Θεών, το Δία. Τον θεωρούσαν επίσης προστάτη της περιοχής.

Ο Όμηρος στην Ιλιάδα μας δίνει κάποια στοιχεία για αυτή την πίστη των αρχαίων Ελλήνων.

Στην Ραψωδία Ψ στίχο 140 και εξής:

Ο πατέρας του μυθικού ήρωα Αχιλλέα, Πηλέας είχε υποσχεθεί να κάνει θυσίες κριαριών στο βωμό του Σπερχειού που βρισκόταν κοντά στις πηγές του, αν γυρνούσε ζωντανός ο γιος του από την Τροία. Επίσης υποσχόταν να αφιερώσει τα μαλλιά του γιου του στο Σπερχειό.

Ο Αχιλλέας όμως έχοντας καταλάβει ότι αυτό δε θα συνέβαινε ποτέ, αφιέρωσε τα μαλλιά του (την κόμη του) στο νεκρό αγαπημένο του φίλο

Πάτροκλο.

*Εβάσταζαν στην μέσην των Πάτροκλων οι σύντροφοι
και όλον με τα κομμένα μαλλιά τους τον εσκέπασαν,
κι οπίσω την βασιούσε την κεφαλήν του ο ισόθεος Πηλείδης, πικραμένος
που σύντροφον εξαίσιον στον Άδη προβοδούσε.*

*Και όταν στο μέρος ἐφθασαν, που ἔδειξε ο Πηλείδης,
τον βάλλαν κάτω και ἀρθρονα την εστοιβάσαν ξύλα.*

Τοτε ἄλλο εσκέφθη ο Αχιλλεύς.

*Απ' την πυράν εστράφη
Την ξανθήν κόμην ἐκοψε, που την καλλιεργούσε
του ποταμού του Σπερχειού, καλήν, να την προσφέρει.*

*Κι είπε με πόνο της καρδιάς κοιτώντας τα πεπλάγη:
"Ἄλλα σου ευχήθη, ω Σπερχειέ, το σόδα του πατρός μουν,
ὅταν εκεί θα γύριζα στη γη την παιτική μουν,
να δώσει εσέ την κόμην μουν και αγίαν εκατόμβην
και αυτού στο κτήμα στες πηγές πόχεις βωμόν ευώδην
πεντίκοντα αμουνούχιστα κριάρια να μου σφάξει.*

Ἄλλιά συ δεν εκτέλεσες αυτά που ευχήθη ο γέρος.

*Τώρα, αφού δεν θα ξαναϊδώ την ποθητήν Παιτίδα,
ας πάρει ο ήρωας Πάτροκλος την κόμην μουν στον Άδη."*

Στην Ραψωδία Π στίχο 171 και εξής:

Ο Σπερχειός παρουσιάζεται ως πατέρας του ήρωα Μενέσθιου, στρατηγού του Αχιλλέα. Μπτέρα του Μενέσθιου ήταν η κόρη του Πηλέα, η βασιλοπούλα, Πολυδώρη.

*Στην πρώτη σειρά ο ίλαμπρος Μενέσθιος αρχηγούσε,
που η Πομπόδωρη τον γέννησε, η κόρη του Πηλέα η καλή,
όταν, θυντή αυτή, μ' αθάνατο ποτάμι ενώθηκε,
το Σπερχειό, το διογέννητο ποτάμι.....*

ΣΠΕΡΧΕΙΔΕΣ ΝΥΜΦΕΣ, ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

Σπερχείδες, λέγονταν οι Ναϊάδες Νύμφες των πηγών του Σπερχειού ποταμού, που βρίσκονταν στο βουνό Όθρη. Ξακουστές Σπερχείδες ήταν η Δεινώ, σύζυγος του Σπερχειού και η Διοπάτρη, που την αγάπησε ο θεός Ποσειδώνας και για να την κατακτήσει μεταμόρφωσε τις αδερφές της σε λεύκες.

Μαλιάδες, λέγονταν οι Νύμφες που κατοικούσαν στις εκβολές του Σπερχειού, στο Μαλιακό κόλπο. Εκεί, στα αρχαία χρόνια, βρισκόταν η χώρα των Μαλιέων. Ο Σοφοκλής, στην τραγωδία του ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ, βάζει το Χορό να πει τα παρακάτω:

*«Ψυκή βασανισμένη που δέκα χρόνια τώρα μπήτε γουνή κρασί, μα με νερό να ξεδιψάς.
Τώρα, που βγίκε στο δρόμο σου παιδί ευγενικής γενιάς, θα ξαναβρείς τα μεγαλεία σουν, θα ξανασάνεις! Με γοργοτάξιδο καράβι τούτος ο νέος, μες στην αυθή τ' αρχοντικού σουν θα σε φέρει ύστερα από τόσα χρόνια, κει που χουν το ήπιμέρι τους νεράδες του Μαλιακού, στην όχθη του Σπερχειού, που ο χαλκονυμένος Ηρακλής, οιδόφωτος μες στους θεούς φεγγοβολάει πάνω στης Οίτης την κορφή!»*

Ο ΕΝΙΠΕΑΣ

Ο Ενιπέας ήταν γιος του Ωκεανού και της Τηθύος. Ήταν ερωτευμένος με την Τυρώ. Μαγεμένη κι αυτή από τον Ενιπέα περνούσε πολλές ώρες στις όχθες του, συντροφιά του.

Μια μέρα ο Ποσειδώνας, που ήταν κι αυτός ερωτευμένος με την Τυρώ, πήρε τη μορφή του Ενιπέα και την κατέκτησε. Όταν η Τυρώ ξύπνησε, ο Ποσειδώνας της τα μαρτύρησε όλα και της είπε επίσης ότι πρόκειται να γεννήσει τα δυο παιδιά του. Έτσι κι έγινε. Όταν ήρθε η ώρα της γέννας η Τυρώ πήγε στο ποτάμι δίθεν για να πλύνει τα ρούχα. Εκεί όμως γέννησε δυο αιγόρια τα οποία τα έβαλε σε μια σκάφη και τα άφησε να τα πάρει το ρεύμα του ποταμού.

Τα παιδιά τα βρήκε ένας βοσκός, τα μάζεψε απ' το ποτάμι κι αφού τα κράτησε κοντά του, τα ονόμασε Πελία και Νηλέα.

ΚΗΦΙΣΟΣ

Ο Παυσανίας γράφει, ότι ο ποταμός Κηφισός, παλαιότερα, έρεε κάτω από το βουνό και εξέβαλλε στη θάλασσα, μέχρι που ο Ηρακλής έφραξε την είσοδο και εξέτρεψε το νερό στην πεδιάδα του Ορχομενού. Αναφέρει, επίσης, ότι οι κάτοικοι της Λιλαίας, κάποιες μέρες, έριχναν αρτοσκευάσματα και άλλα αντικείμενα στις πηγές του Κηφισού και ότι τα αντικείμενα αυτά επανεμφανίζονταν στις πηγές της Κασταλίας. Κόρες του Κηφισού ήταν:

1) Η Ναϊάδα Λιλαία, από όπου προέρχεται η ονομασία της περιοχής Λιλαία.

2) Η Δαυλίδα, που έδωσε το όνομά της στην πόλη της Δαύλειας.

3) Η Μελαινώ μπτέρα του Δελφού, που ζευγάρωσε με τον Απόλλωνα.

Γιος του Κηφισού, θυντός όμως, ήταν ο Ετεοκλής με μπτέρα την Ευίππη, κόρη του Λεύκωνα, γιου του Αθάμα. Η πρώτη προσφορά που έκανε στις Χάριτες έγινε στις όχθες του Κηφισού. Ο Κηφισός υπήρξε, επίσης, πατέρας του Νάρκισσου, μετά από το ζευγάρωμά του με την Ναϊάδα Λιριόπι.

ΜΕΓΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ - ΤΑ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΑ

Στην αρχαία Υάμπολη, που ήταν κτισμένη κοντά στο σημερινό χωριό της Λοκρίδας Καλαπόδι, υπήρχε από πολύ παλιά ναός της Ελαφριβόλου Αρτέμιδας. Εκεί λοιπόν τελούνταν, κάθε άνοιξη το μήνα Ελαφηβολιώνα (μέσα Απριλίου με μέσα Μαΐου), εορταστικές εκδηλώσεις που ονομάζονταν Μεγάλα Ελαφηβόλια. Οι εκδηλώσεις αυτές περιλάμβαναν:

1. Το άναμμα μεγάλης φωτιάς (πυράς). Σε αυτήν έριχναν ομοιώματα ανθρώπων τα οποία είχαν φτιάχει από πριν. Αυτό γινόταν για να θυμίζει τον πόλεμο των κατοίκων της περιοχής εναντίον των Θεοσαλών, που τους είχαν επιτεθεί το 560 π.Χ. Πριν την τελική μάχη είχαν πάρει την απόφαση, αν έχαναν, όλες οι γυναίκες και τα παιδιά να καούν, για να μην πέσουν στα χέρια των Θεοσαλών. Νίκησαν όμως κι έτοι κοντά στις θρησκευτικές τελετές γιόρταζαν και την ανάμνηση εκείνου του πολέμου.

2. Αποκάθαρση του χώρου και των ατόμων που θεωρούνταν μολυσμένα γιατί είχαν υποπέσει σε κάποιο αδίκημα. Κατά την τελετή αυτή ο ιερέας βύθιζε ένα αναμμένο ξύλο μέσα σε αμφορέα γεμάτο με νερό και με αυτό ράντιζε τους "μολυσμένους" αλλά και όλους τους προσκυνητές.

3. Θυσίες ζώων, στα πιο αρχαία χρόνια άγριων και κατόπιν ήμερων. Αυτές τελούνταν από σημαντικούς πολίτες που ήταν ντυμένοι στα λευκά και φορούσαν στο κεφάλι στεφάνι από κλαδιά με φύλλα. Το ζώο, που θα θυσίαζαν, το θεωρούσαν ιερό και στόλιζαν το κεφάλι του. Πριν και κατά τη διάρκεια της θυσίας επικρατούσε απόλυτη πουσκία. Στη φωτιά του βωμού έκαιγαν τα οστά και τα εντόσθια του ζώου και

έριχναν ξηρούς καρπούς και κλαδιά δένδρων, γιατί πίστευαν ότι οι καθαρτήριες ιδιότητες της φωτιάς θα προστάτευαν τη σοδειά τους από ασθένειες.

4. Αφιερώματα σχετικά με τη λατρεία της Αρτέμιδας.

Πιο συγκεκριμένα:

Οι νεόνυμφες αφιέρωναν μια τούφα από τα μαλλιά τους ή τη ζώνη τους, για να πάει καλά ο γάμος.

Αυτές που είχαν γεννήσει ή περίμεναν παιδί, γλυπτές εικόνες παιδιών, για να τα προστατεύει η θεά.

Αφιέρωναν επίσης κοσμήματα και άλλα έργα τέχνης για διάφορους λόγους.

Κατά τη διάρκεια της ιεροτελεστίας ο ιερέας έλεγε διάφορες προσευχές - παρακλήσεις προς τη θεά.

5. Κατόπιν ακολουθούσε ο χορός των νέων κοριτσιών που αποτελούσαν τη συνοδεία της θεάς. Μετά ο χορός όλων των νέων κοριτσιών και αγοριών. Επίσης γίνονταν αθλητικοί, μουσικοί αγώνες καθώς και αγώνες ποίησης. Στο θέατρο δε της Υάμπολης παίζονταν και θεατρικές παραστάσεις.

6. Πολλές φορές, κατά τη διάρκεια των εορτών, γίνονταν και επίσημες τελετές απελευθέρωσης δούλων.

*Το άγαλμα
της Αρτέμιδος
στην Αιανήλη*

